

Cirkulär N:r 236

Den nya reglementeringen av hudar.

Till folkförsörjningsdistriktsbyråerna och folkförsörjningsnämnderna.

Statsrådet har medelst beslut den 11 maj upphävt sitt beslut av den 17 december 1942 om reglementering av hudar och utfärdat ett nytt beslut i saken. Den 31 maj har folkförsörjningsministeriet utfärdat ett beslut med närmare föreskrifter om reglementeringen av hudar. I det följande redogöres för de ändringar, som genom det nya beslutet gjorts i det tidigare.

Överlåtelseskyldigheten.

Innehavare av djur är fortfarande skyldig att mot inköpskvitto överlåta hud inom 30 dagar efter det djuret slaktats. För den händelse djuret överlåtes såsom slaktdjur, är överlåtaren enligt det nya beslutet berättigad att erhålla huden tillbaka endast i det fall, att han tillställer köparen ett av folkförsörjningsnämnden utfärdat intyg över att han har rätt att erhålla beredningstillstånd för ifrågavarande hud (StB. 3 § 1 mom.).

Folkförsörjningsnämnderna tillställas särskilda blanketter för utfärdande av ovan avsedda intyg. Dessa blanketter utskrivas i två exemplar, av vilka det ena ges åt boskapsinnehavaren och det andra kvarstår hos folkförsörjningsnämnden (FfmB. 16 §).

Den mängd hudar, som producent får använda för eget behov.

Den viktigaste ändringen, varigenom det nya hudbeslutet skiljer sig från det tidigare, gäller fastställande av grunderna för producentens egen andel. Det tidigare s.k. "femtedelssystemet" har upphävts och till grund för beräkningen har lagts antalet medlemmar i boskapsägarens familj samt det antal personer, som höra till de ordinarie arbetarna i hans lantushållning ävensom det antal hästar han utfodrar. Härigenom har upphävts den

mycket kritiserade olägenheten i femtedelssystemet, som varit riktat på småboskapsinnehavare med stora familjer. Enligt statsrådets beslut bestämmer folkförsörjningsministeriet för ett år i sänder, för huru stor mängd beredningstillstånd får beviljas. Folkförsörjningsministeriet har bestämt, att ovan avsedda år räknas fr.o.m. den 1 juli t.o.m. den 30 juni samt att familjemedlemmarnas och de personers antal, som höra till de ordinarie lantbruksarbetarna, ävensom antalet hästar beaktas enligt läget i början av ifrågavarande år, d.v.s. den 1 juli (FfmB. 3 §). Det antal poäng, som får användas under ett år, har av folkförsörjningsministeriet fastställts såsom följer: för varje medlem av boskapsinnehavarens familj, som fyllt 5 år, 10 poäng, för familjemedlem under 5 år 7 poäng, för varje person tillhörande de ordinarie arbetarna i boskapsinnehavarens lantushållning 10 poäng, samt för över 3 år gammal häst 7 poäng. För arbetarnas vidkommande har beviljandet av beredningstillstånd sålunda begränsats till de ordinarie arbetarna. För tillfälligt arbetsfolk och för sådana medlemmar av de ordinarie arbetarnas familjer, som icke äro fast anställda på lägenheten, är boskapsägare alltså icke berättigad att erhålla beredningstillstånd.

Småboskapsägare, i synnerhet ägare av en eller två kor, producera normalt ett mindre antal hudar än vad de vore berättigade att använda. De erhålla därför i allmänhet beredningstillstånd för alla de hudar de själva producera. De familjemedlemmar däremot, för vilka den egna huden icke förslår, intaga samma ställning i fråga om skodonsförsörjningen som den vanliga konsumentbefolkningen och äro alltså hänvisade till beklädnadskort och deklarationsinköpstillstånd.

Då boskapsägarehushållens skodonsförsörjning genom det nya hudbeslutet helt och hållet blir beroende av den egna produktionen, bli beklädnadskorten till denna del obehövlige. För att poängen på de sålunda befriade beklädnadskorten icke skola kunna användas för inköp av textilprodukter, har i hudbeslutet bestämts, att folkförsörjningsnämnden, vid beviljandet av beredningstillstånd för hud, från hudägarens, hans familjemedlemmars eller de till hans ordinarie arbetsfolk hörande personernas beklädnadskort för varje 5 poäng på beredningstillståndet skall avskilja 4 poängkuponger från beklädnadskortet. Ägaren av huden beviljas härigenom en poänggottgörelse om 20 % (FfmB. 3 § 1 mom.). Vid beviljandet av beredningstillstånd för hästars vidkommande överlätas inga poäng på beklädnadskortet.

Vid beviljandet av beredningstillstånd bör ytterligare en viktig omständighet beaktas. Boskapsägare är icke berättigad att ett annat år tillgodoräkna sig de poäng han eventuellt inbesparat under något år. Rättigheten att erhålla beredningstillstånd är alltså begränsad till den mängd hudar boskapsägaren varje år (fr.o.m. den 1 juli t.o.m. den 30 juni) producerat med beaktande av det i början av ifrågavarande år konstaterade antalet personer och hästar.

De tidigare bestämmelserna gälla i fråga om hurudant läder som får tillverkas av olika hudar. Tjur- och oxhud, vilken som färsk väger över 22 kg eller som torkad över 11 kg, får beredas endast till selygsläder och tjur- och oxhud, vilken som färsk väger 15—22 kg eller som torkad 7,5—11 kg, endast till selygs- eller sulläder. Hud av annat nötkreatur, vilken som färsk väger över 15 kg och som torkad över 7,5 kg, får beredas antingen till selygs- eller till sulläder.

Beredningstillstånden utskrivs fortfarande på samma blanketter (E 250) som hittills. Folkförsörjningsnämnderna behöva likväl icke längre översända B-exemplaret till Nahkatehtaitten Hankinta Oy.

Köpkupong.

Såväl enligt det nya som enligt det hittills gällande hudbeslutet är boskapsägare berättigad att i stället för beredningstill-

stånd för hud erhålla köpkupong för lädertillverkningar, mot vilken han från affär får anskaffa läder eller skodon och arbetshandskar eller reparationsläder för selyg. För anskaffning av selyg eller selygsdelar utskrivs likväl icke vanliga köpkuponger (E 183 a) utan selygskuponger, för den händelse nämnderna ha sådana till förfogande (FfmB. 8 §). Såframt folkförsörjningsnämnden icke har selygskuponger och hästägaren önskar använda sina hästpoäng, är han tvungen att nöja sig med beredningstillstånd, för såvitt han har hudar för detta ändamål.

Bestämmelserna angående köpkupongen (E 183 a) ha även ändrats sålunda, att kupongen enligt det nya beslutet utskrivs endast i två exemplar, B och C, av vilka C-exemplaret kvarstannar hos nämnden (FfmB. 9 §). Till dess nya kupongerna hunnit tryckas och distribueras till nämnderna, få de tidigare kupongblanketterna användas sålunda, att kupongens A-exemplar avskiljes hos nämnden och icke överlämnas till den som erhållit kupongen. Inköpskupong E 183 a får icke användas i fall det är fråga om anskaffandet av sådana skodon, vartill fordras deklarationsinköpstillstånd. För detta ändamål tryckes särskilda blanketter. Då dessa skola vid redovisningen behandlas på samma sätt som deklarationsinköpstillstånd, gives vid distributionen närmare föreskriftes för deras användning.

Folkförsörjningsministeriet utfärdar särskilda bestämmelser om de tillverkningar, för vilkas anskaffning köpkuponger få utgivas (FfmB. 12 §). Fr.o.m. den 1 juli får köpkupong utgivas för anskaffning av läder, arbetshandskar, stövlar, pjäxor samt andra bruksskodon förutom gummiskodon. Poängtalet för de tillverkningar, som anskaffas mot köpkupong, är det samma som det giltiga distributionspoängtalet i fråga om lädertillverkningar. Poängvärdet för selygsläder har särskilt fastställts till 13 poäng per kg (FfmB. 13 §) och poängen för selyg och selygsdelar ha särskilt fastställts i 15 § av folkförsörjningsministeriets beslut.

På samma sätt som vid beviljandet av beredningstillstånd avskiljes även vid utgivandet av köpkupong 4 poäng från vederbörandes beklädnadskort för varje 5 poäng på

köpkupongen, d.v.s. 80 % av köpkupongens poängtal. Vid utgivandet för hästarnas vidkommande av köpkupong för anskaffning av selygsläder eller selygskupong för anskaffning av selyg eller selygsdelar överlätas inga poäng på beklädnadskortet. Om köpkupong utgives för anskaffning av sådana skodon, för vilka i överensstämmelse med gällande bestämmelser även motsvarande specialkupong på beklädnadskortet skall avskiljas, skall den som erhåller köpkupong till folkförsörjningsnämnden utom poäng inlämna ifrågavarande specialkupong från sitt eget eller familjemedlems eller till hans ordinarie arbetare hörande persons beklädnadskort (FfmB. 8 §).

Då köpkupong utgives under samma förutsättningar som beredningstillstånd, följer härav, att köpkupong icke får utgivas, såframt vederbörande under ifrågavarande år icke överlätit hudar mot inköpskvitto. Köpkupong får ej heller utgivas för ett större antal poäng än vad som överlätits i form av hudar (FfmB. 8 §).

Vid utgivandet av köpkuponger bör ytterligare beaktas, att på den köpkupong, som utgives för anskaffning av skodon, andra förnödenheter icke få antecknas, och att för selyg och selygsdelar alltså alltid utgives selygskupong och icke E 183 a. Då kupong gives för anskaffande av reparationsläder för seldon, får på kupongen inga andra förnödenheter antäcknas. För den händelse mot köpkupong anskaffas läder eller arbetshandskar, får av kupongens poängtal endast en tredjedel användas för anskaffning av sulläder (FfmB. 15 §).

Poäng, som äro oanvända den 1. 7. 1945.

Om boskapsinnehavare vid tidpunkten för det nya beslutets ikraftträdande den 1. 7. 1945 på det hudpoängkonto, som för hans räkning föres hos folkförsörjningsnämnden, har hudöverlåtelsepoäng, för vilka beredningstillstånd eller köpkupong icke uttagits, är han berättigad att av folkförsörjningsnämnden intill den 31 december 1945 erhålla motsvarande köpkupong. Beredningstillstånd kan alltså icke utgivas för denna del. Vid utgivandet av köpkupong fordras härvid inga poäng på beklädnadskortet.

För den händelse boskapsägarens hudpoängkonto vid tidpunkten för det nyt beslutets ikraftträdande utvisar, att för hans

eget behov beviljats beredningstillstånd eller köpkuponger utöver den tillåtna mängden, minskas genom detta poängunderskott likväl icke (efter den 1. 7. 45) den honom enligt det nya systemet tillkommande rättigheten att erhålla beredningstillstånd eller köpkuponger, utan poängkontot anses avslutat utan inbesparing.

Poäng för avels- och bruksdjur.

Beträffande de hudöverlåtelsepoäng, som erhållas för försäljning av avelsdjur, gälla samma bestämmelser som tidigare. Nya äro däremot bestämmelserna om försäljning av bruksdjur till de år 1944 evakuerade områdena av Lapplands och Uleåborgs län. För den händelse nötkreatur, med undantag av över ett år gammal tjur, eller får i enlighet med reglementeringsbestämmelserna överlätits som bruksdjur till sådan person, som till följd av den år 1944 på ovan nämnda områden verkställda evakueringen förlorat ifrågavarande djur, och djuret anskaffas för att användas såsom bruksdjur på detta område, räknas poängvärdet för det överlåtna djurets hud överlåtaren till godo på samma sätt som i fråga om överlåtare av avelsdjur, även om djuret icke uppfyller de villkor, som gälla för avelsdjur, och djurets ägare icke är medlem av kreaturskontrollförening. Den som överlätit djuret behöver härvid heller icke inlämna till folkförsörjningsnämnden andra intyg än dem han skall inlämna för att köttöverlåtelsen för sagda djurs vidkommande skall räknas honom till godo. (Jämför Ffm:s cirkulär n:r 186/15. 5. 1945.)

Hudpoängen beräknas härvid enligt 6 § 3 mom. i folkförsörjningsministeriets ovan nämnda beslut såsom följer: kohud 80 poäng, ungnötshud 55 poäng, gräskalvsskinn 25 poäng, kalvsskinn 12 poäng och fårskinn 10 poäng. Härfter göras de eventuella poängavdrag, som föreskrivits i 7 § 1 mom.

Tillstånd för färgning av pälsskinn.

För färgning av redan berett pälsskinn (kalv, får eller get) behöves folkförsörjningsnämndens tillstånd (StB. 17 §). Tillståndet beviljas av samma folkförsörjningsnämnd, som utfärdat beredningstillstånd för ifrågavarande skinn.

Familjemedlemmar och ordinarie arbetare.

I vissa fall kan frågan om vilka personer som anses höra till boskapsägarens familj, bli föremål för olika tolkning. Då statsrådets beslut endast känner till begreppen hudägare och boskapsinnehavare, följer härav, att barn, som ännu höra till familjen och som, om och blott under en del av året, t.ex. såsom studerande, bo hos sina föräldrar, skola anses som familjemedlemmar.

Såsom ordinarie arbetare får anses endast sådan person, som tillhör de ordinarie arbetarna i boskapsinnehavarens lantushållning, men inga andra arbetare. Såframt ovisshet uppkommer därom, när en arbetare skall anses vara fast anställd, skall frågan lösas genom prövning. Såsom grundprincip bör anses, att person som arbetar enligt årsavtal och i allmänhet sådan arbetare, vars arbete är av fortgående natur, anses fast anställd. Däremot böra dagsverkare och sådana personer, som om sommaren under den brädeste tiden deltaga i arbetet, även om deras arbete är avsett att pågå t.ex. under ett par månader, anses höra till tillfälligt arbetsfolk.

I fråga om sådana patienter och interner på sinnessjukhus, kommunalhem o.a.d. vårdanstalter, som ha lägenhet, vilka regelbundet deltaga i arbetet på lägenheten, kunna bestämmelserna beträffande ordinarie arbetare tillämpas.

Utgivande i vissa fall av selygskuponger.

Om sådan ägare eller innehavare av häst, som icke har andra bruksdjur och således icke producerar hudar, önskar erhålla selygskupong, skola vid beviljandet av dylika kuponger de tidigare utfärdade bestämmelserna iakttagas. Selygskuponger beviljas alltså enligt prövning. Då sådan boskapsägare, som har endast en häst, för denna erhåller selygsdelar till ett värde av 7 poäng per år, men då t.ex. till dragromor åtgår 11 poäng, skulle han aldrig kunna erhålla dragromor, om poängbegränsningen ovillkorligen följes. I sådana fall måste

ibland även sådana selygskuponger beviljas, vilkas poängvärde överstiger 7 poäng. Härvid beviljas boskapsägaren och hans familjemedlemmar beredningstillstånd eller köpkuponger för en motsvarande mindre mängd, och överskottet blir härigenom täckt.

Boskapsinnehavarens hudpoängkonto.

Förteckning över boskapsinnehavarens hudöverlåtelse och de beredningstillstånd och köpkuponger han erhållit föres på blankett E 126 e eller E 126 f.

För att folkförsörjningsnämnderna med lätthet och när som helst skola kunna konstatera boskapsägarnas rätt att använda beredningstillstånd för hud eller köpkuponger, skall på härför särskilt avsedd plats på ff-blanketten E 126 e omedelbart efter det blanketterna anlänt till nämnderna göras anteckning om antalet familjemedlemmar samt det antal personer, som höra till det ordinarie arbetsfolket, ävensom antalet 3 år gamla hästar. Även poängtalet skall räknas och antecknas på blanketten. När detta arbete slutförts, kan när som helst under året boskapsinnehavarens rättighet att använda hudar konstateras, och beredningstillstånd kan på begäran omedelbart utgivas, såframt vederbörande är därtill berättigad. Anteckningar om överlåtelserna av hudar göras fortfarande i kolumn 21 och om de beviljade beredningstillstånden eller köpkupongerna i kolumn 22. För den händelse boskapsinnehavare beviljas beredningstillstånd, antecknas även poängvärdet i kolumn 21, såsom hittills. Om däremot köpkupong utgivits, antecknas poängvärdet, såsom tidigare, endast i kolumn 22, icke i kolumn 21.

För att distributionen av de för hästarnas vidkommande utgivna selygskupongerna eller de för anskaffning av reparationsläder för selyg utgivna köpkupongerna lätt måtte kunna kontrolleras, är det skäl att förfara sålunda, att bredvid det poängtal i kolumn 22, som utvisa det beviljade antalet kuponger, antecknas t.ex. bokstaven "s" eller understrecknas anteckningen med rödpenna.

T.f. avdelningschef: *Reino Laaksonen.*

Byråchef: *Aarne Heliö.*

19.00.76